

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 33 IR 36 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

1.1. Mokesčių administratoriui siekiant efektyvaus funkcijų vykdymo, kyla būtinybė atlikti asmenų profiliavimą ir (ar) automatizuotai priimti asmeniui teisinės pasekmės sukeliančius sprendimus (pvz., mokesčių mokėtojai profiliuojami jų tarpusavio ryšiams įvertinti, siekiant nustatyti galimą mokesčių mokėtojų priklausomybę vienas nuo kito ir galimą agresyvaus mokesčių planavimo ar kitokią mokesčių prievolių vengimo riziką; siekiant nustatyti, kiek konkretūs mokesčių administratoriaus veiksmai turi įtakos mokesčių mokėtojų elgsenai ir parenkant tinkamiausias mokesčių mokėtojams paslaugas; automatizuoti sprendimai priimami tenkinant asmenų elektroninius prašymus išduoti verslo liudijimą; išduodant leidimus įsigyti gazolių, skirtų naudoti žemės ūkyje ir t. t.). 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR) 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad duomenų subjektas turi teisę, kad jam nebūtų taikomas tik automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamas sprendimas, dėl kurio jam kyla teisinės pasekmės arba kuris jam panašiu būdu daro didelį poveikį. Ši dalis netaikoma, jeigu pagal Europos Sąjungos arba valstybės narės teisę leidžiami tokie sprendimai, kurie taikomi duomenų valdytojui ir kuriais taip pat nustatomos tinkamos priemonės duomenų subjekto teisėms bei laisvėms ir teisėtiems interesams apsaugoti. Atsižvelgiant į tai, tikslinga Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme įtvirtinti mokesčių administratoriaus teisę, atliekant jam pavestas funkcijas, priimti automatizuotus sprendimus, įskaitant profiliavimą.

1.2. Vadovaujantis BDAR 5 ir 6 straipsnių reikalavimais, asmens duomenys turi būti tvarkomi, esant iš anksto apibrėžtam ir teisėtam tikslui, tik tokios apimties, kurios reikia nustatytam tikslui pasiekti ir esant bent vienai iš BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nurodytų teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygų. Pažymėtina, kad tam tikrais atvejais, siekiant pagrįsti mokesčių lengvatų ar išlygų taikymą, pvz.: 0 proc. pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymą, lengvatinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymą neįgaliųjų pagalbos priemonėms, patirtų reprezentacinių išlaidų priskyrimą sąnaudoms ir kt., reikalingi įrodymai, kuriuose yra asmens duomenų. Tačiau dabartinis reguliavimas aiškiai neįtvirtina mokesčių mokėtojų teisės tvarkyti tokius asmens duomenis, todėl mokesčių mokėtojams kyla rizika, kad duomenų tvarkymas gali būti pripažintas neteisėtu ir užtraukti atsakomybę. Įstatymo projektu siekiama sudaryti prielaidas mokesčių mokėtojams tinkamai vykdyti savo pareigą teisingai apskaičiuoti mokesčius, įtvirtinant mokesčių mokėtojų teisę tvarkyti mokesčių apskaičiavimo teisingumui pagrįsti reikalingus asmens duomenis.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerija, atsižvelgdama į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pasiūlymus.

3. Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Šiuo metu Mokesčių administravimo įstatyme nėra numatyta mokesčių administratoriaus teisė priimti automatizuotus sprendimus, įskaitant profiliavimą, ir mokesčių mokėtojų teisė tvarkyti mokesčių apskaičiavimo teisingumui pagrįsti reikalingus asmens duomenis.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

4.1. Siūloma nustatyti, kad mokesčių administratorius, atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka priimti automatizuotu duomenų

tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamus sprendimus, taip pat siūloma įtvirtinti mokesčių mokėtojo teisę reikalauti žmogaus įsikišimo ir pareikšti savo požiūrį dėl tokio pobūdžio sprendimų. Taip būtų sudarytos prielaidos efektyviam mokesčių administravimo funkcijų vykdymui, taikant pažangius duomenų apdorojimo procesus ir mokesčių administravimo procedūras keliant į elektroninę erdvę, be to, būtų užtikrinta tinkama duomenų subjekto teisių bei laisvių ir teisėtų interesų apsauga.

4.2. Siūloma nustatyti, kad mokesčių mokėtojas turi teisę tvarkyti mokesčių apskaičiavimo teisingumui pagrįsti reikalingus asmens duomenis. Tokia nuostata būtų panaikinama rizika, kad mokesčiams apskaičiuoti reikalingų asmens duomenų tvarkymas gali būti pripažintas neteisėtu ir sudarytos sąlygos mokesčių mokėtojams tinkamai vykdyti savo pareigą teisingai apskaičiuoti mokesčius.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projekto priėmimas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės, tačiau, tikėtina, kad dėl automatizuotų sprendimų plėtos sumažės galimybės korupciniu būdu daryti įtaką priimamiems sprendimams.

7. Galima įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto priėmimas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės, tačiau prielaidų taikyti pažangius duomenų apdorojimo procesus ir mokesčių administravimo procedūras kelti į elektroninę erdvę sudarymas, tikėtina, sudarys prielaidas mokesčių mokėtojams mažinti mokestinių procedūrų vykdymo kaštus (administracinę naštą).

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti Įstatymo projekte siūlomas nuostatas į teisinę sistemą, nenumatomas poreikis keisti kitus galiojančius įstatymus.

9. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymo projekte naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų neapibrėžiama.

10. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir BDAR nuostatas.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Įgyvendindamas Įstatymo projekte siūlomas nuostatas, centrinis mokesčių administratorius iki šio įstatymo įsigaliojimo turės nustatyti automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamų sprendimų priėmimo tvarką.

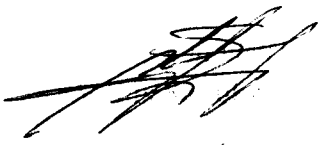
12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo projekte siūlomų nuostatų įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Nėra.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis
Automatizuotas duomenų tvarkymas; profiliavimas.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

2019-07-10